

TRANÅS NÄRINGSLIV 1918

***Ur boken "SMÅLANDS NÄRINGSLIV"
har jag skannat Tranås sortens bidrag
mycket intressant läsning om företagen
som fanns i Tranås 1918***

Tranås.

UTI DEN VACKRA SVARTÅDALEN, EJ LÅNGT FRÅN SVARTÅNS UTLOPP i den för sina natursköna stränder beryktade sjön Sommen, ligger den unga staden Tranås. Staden är belägen i Säby socken av Jönköpings län. I kommunikationshänseende är staden tämligen väl lottad, då den genomskäres av stambanan Malmö — Stockholm och har ett avstånd av 52 km till Nässjö och 69 km. till Linköping. Tranås räknar sina stadsrättigheter först med 1919 års ingång och är således en av Sveriges yngsta städer. Från att för ett 75-tal år sedan ha varit en obetydlig plats, som vid denna tid hette Löfstad, har Tranås, med vilket namn stationen benämndes efter säteriet Tranås, då Östra stambanan år 1874 öppnades, vuxit upp till en livskraftig stad med över 5.000 innevånare. Som data av betydelse kan nämnas de årtal, som en gammal Tranåsbo låtit inrista å ett par vackra stenstolpar uppsatta utmed stadens huvudgata: "Här torgdag 1849. Tranås marknad 1860, Station 1874, Köping 1882. Läkare antagen 1887."

Stadsområdet består av Tranås köping, Tranås kvarns municipalsamhälle, de utom köpingen och samhället belägna delarna hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Tranås kvarn n:r 1, 1 mantal Tranås n:r 1, $\frac{3}{8}$ mantal Sibbarp n:r 1 och 1 mantal Hätte n:r 1, $\frac{1}{2}$ mantal Skinnarp n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal Kimmarp n:r 1, 1 mantal Ångaryd n:r 1, 1 mantal Hubbarp n:r 1 och ett mantal Åsvalehult n:r 1 samt utjorden Brestorps Södergårds utäng jämte från dessa fastigheter gjorda avsöndringar. Staden tillhör Norra och Södra Vedbo domsaga samt i kyrkligt avseende Säby församling. Kärnan av staden Tranås ligger utmed en över kilometerlång bred huvudgata, åt vilken stadens många och delvis ganska stora handelsaffärer förläna ett livaktigt utseende.

Tranås har en icke oväsentlig industri, som staden i första hand har att tacka för sitt framåtgående och tillväxt. Av efterföljande monografier över industrier i Tranås kan man göra sig ett begrepp om industriens omfattning i staden.

I mer än ett avseende har staden även förstått att göra något för den industriella utvecklingen i staden. Så har för ernående av god krafttillgång egna vattenfall inköpts av staden. Vidare äger staden stora obebyggda områden lämpliga för industri.

En av de anläggningar, som i stor grad gjort Tranås känt över hela landet, är Tranås vattenkuranstalt. Många äro de svenskar, som under årens lopp här tillbringat några rofulla sommarveckor, för att söka den vila för uppslitna nerver, som en fager natur i förening med god vård kan skänka. I Tranås finnas trenne bankkontor och tvenne tidningar. Norra Vedbos tingsställe är beläget i Tranås.

Inom staden finnas tvenne större hotell.

Flera olika järnvägsprojekt ha under de senaste årtiondena varit föremål för livligt intresse i Tranås och omkringliggande orter, men ha dessa ännu ej lett till några resultat ifråga om förverkligande. Särskilt har det under senaste åren varit järnvägsprojektet Göteborg—Borås—Jönköping—Östra stambanan som i hög grad intresserat Tranåsborna, då de tänkt sig Tranås som slutpunkt för detta järnvägsförslag. Koncessionsansökan, som för närvarande ligger hos K. maj:t lyder emellertid på den ungefär en mil norr om Tranås belägna stationen Sommen som slutpunkt. Ännu ett kommunikationsprojekt, som väckt stadsbornas intresse och vartill undersökningsmedel anvisats, är en kanalförbindelse från Sommen till Kinda kanal, varigenom Tranås finge kanal- och sjöförbindelse med Östersjön.

TRANÅS TIDNING.

Fridolf Wallin.
Tidningens grundläggare.

J. Peterson.
Ansvarig utgivare 1897—1910.

A. J. Berg.
Nuvarande redaktör och ansv. utgivare.

TRANÅS TIDNING, SOM ÄR STADENS ÄLDSTA TIDNING, GRUNDADES år 1875 av boktryckaren Fridolf Wallin i Linköping. Det första numret av tidningen utkom den 10 december nämnda år. Den numera avlidne grundläggaren av tidningen tillkommer således hedern, att kanske tidigare än någon annan ha trott på Tranås utveckling. Det visar hans initiativ att redan i samhällets barndom taga den även då ingalunda lilla risken att starta en tidning. Det var naturligtvis icke någon stor tidning, som herr Wallin gav ut för Tranås. Formatet var fyra sidor i foliostorlek. Men det var början. Och tack vare denna herr Wallins företagsamhet har Tranås långt före andra samhällen av samma storlek haft sin egen tidning. Vid denna tid var löjtnant D. Asproth lokalredaktör.

På 1890-talet utgavs Tranås Tidning av redaktör Karl Hvarfner, och trycktes den då i Vadstena. Redaktör Hvarfner sålde i slutet av år 1897 företaget till ett konsortium Tranåsbor. Konsortiets ordförande var kyrkoherden Th. Hallinder. Samtidigt med att tidningen kom i nya händer ändrades såväl tryckningsorten — till Hallska officinen, Jönköping — som tidningens tendens. Den övergick till utpräglad kristendoms- och nykterhetsvänlighet, vilken ställning den alltjämt intar.

De nya ägarna hade att kämpa med många svårigheter. De täta redaktörsombytena bära även vittne härom. Från redaktör Hvarfners frånträde år 1897 till inpå år 1898 redigerades tidningen av redaktör Th. Malmqvist, som gjort sina journalistiska lärospån i det stora landet i väster. Under en kortare tid, tills redaktör John Morén tillträdde redaktörsbefattningen, sköttes redaktionen av Tranås stadsstyrelses nuvarande ordförande, boktryckaren J. Sjöberg. Från år 1897 till år 1910 stod disponent J. Peterson, Jönköping, som tidningens ansvarige utgivare. I november år 1898 övertogs redaktörsskapet av nuvarande utgivaren läraren A. J. Berg, tidigare mångårig medarbetare i Jönköpings-Posten. Som redaktionssekreterare för tidningen är sedan flera år tillbaka anställd redaktör Bror Berg. Under

Bror Berg.
Redaktionssekreterare.

de snart 44 år, som svunnit sedan tidningens första nummer utkom, har den slagit allt djupare rötter och vunnit allt större spridning i staden och en vidsträckt landsbygd samt i industrisamhällena Gripenberg, Frinnaryd, Aneby, Sommen och Boxholm.

Till den 1 januari år 1909 var Tranås Tidning veckotidning men utökades från nämnda dag till halvveckotidning. Sedan den 1 december år 1918 utkommer den tre gånger i veckan. I många år har dess format varit 6 eller 8 sidor, vid behov 12 å 16.

Den ständigt stigande annonsstocken, i nov. och dec. 1918 var annonsmängden 380 spalter, visar att tidningen förvärvat ett mycket gott anseende som annonsorgan.

AKTIEBOLAGET INDUSTRIBANKEN, TRANÅS.

Exteriör av bankkomplexet i Tranås.

AKTIEBOLAGET INDUSTRIBANKEN STARTADES I BÖRJAN AV ÅR 1917 och började sin rörelse vid huvudkontoret den 18 juni samma år.

Aktiekapitalet utgjorde då: grundfond kr. 30,000,000:— och reservfond kr. 3,000,000:—, vilka fonder under år 1918 ökades till, grundfond kr. 40,500,000:— och reservfond kr. 3,500,000:—.

År 1917 förvärvade banken Aktiebolaget Malmö Folkbank, Bankaktiebolaget Kullen och Roslagens Folkbank.

Huvudkontor finnas i Göteborg, Stockholm och Malmö med centralledning i Göteborg.

Avdelningskontor finnas på följande platser: Alstad, Anderslöf, Broby, Fjälkinge, Frösunda, Glimåkra, Häfverösund, Hälsingborg, Höganäs, Höör, Klagstorp, Kvidinge, Kägeröd, Kävlinge, Lysekil, Löberöd, Lövestad, Lönsboda, Markaryd,

Mölle, Norrtelje, Osby, Perstorp, Rimbo, Ryd, Röstånga, Simrishamn, Stehag, Svedala, Sölvesborg, Sösdala, Teckomatorp, Tommelilla, Trelleborg, Tyringe, Veberöd, Ystad, Ängelholm, Östhammar och Östratorp.

Tjänstemännens antal vid Tranåskontoret äro f. n. sju. Under detta kontor lyda filialerna i Linderås, öppnad år 1915, Sommen, öppnad år 1916, och Frinaryd, öppnad år 1917.

Industribankens centralstyrelse har följande sammansättning: f. d. landshövding friherre Gust. Lagerbring, Göteborg, ordförande, direktör M. Lyckholm, Ör-

Interiör av banklokalen.

gryte, vice ordförande, direktör Claes Andersson, Göteborg, bankir M. Aronowitsch, Stockholm, bankdirektör M. Billing, Stockholm, direktör Erik Brodin, Nynäshamn, konsul F. W. Forsberg, Göteborg, direktör O. Gyllenhammar, Göteborg, direktör A. E. Håkansson, Viskafors, direktör N. P. Mathiasson, Stockholm, disponent F. Edw. Olson, Göteborg, bankdirektör Lars Rabenius, Göteborg, jur. doktor Carl Sjunnesson, Hälsingborg, jur. doktor Bertil Wijk, Göteborg, häradshövding Ivar Öhman, Malmö, och bankdirektör Ragnar Trägårdh, Göteborg.

Tranåskontorets styrelse utgöres av nämndeman Joh. Gustafsson, Hult, Trehörna, ordförande, fabrikör C. M. Blomnell, Tranås, vice ordförande, samt leda-

möterna handl. S. L. Zetterstrand, Aneby, nämndeman Aug. Johansson, Adelöv, disponent C. G. Lundin, Tranås, godsägare C. Bogeman, Botorp, Linderås, lantbrukare Joel Castensson, Salvarp, Asbysand, och C. Annerfeldt, verkställande direktör och kontorschef.

Vad som gäller om banken i sin helhet ifråga om kraftig och solid utveckling gäller även dess kontor i Tranås, som redan vid sin start omfattades med största intresse av allmänheten och vars affärer fått en allt större och större omfattning. Tranåskontoret intager numera platsen som ett av bankens största kontor.

Lokalerna i den centralt belägna fastigheten vid Storgatan äro till största delen nyinredda och i sitt nuvarande skick rymliga, ändamålsenliga och komfortabla samt motsvara även högt ställda anspråk på en modern banklokal.

För kundernas bekvämlighet är väl sörjt genom inrättandet av ett stort väntrum med skrivpulpeter, telefon m. m.

I bankens kassavalv äro kassafack installerade av den allra modernaste konstruktion. Bankbyggnaden har så att säga blivit en central för allmänhetens affärer, då till densamma förlagts såväl post- som telegrafstationen.

Om man betänker bolagets korta verksamhetstid, belyses väl framgången bäst av nedanstående omslutningssiffror:

30 Juni 1917	Kr. 37,127,205:—
30 September 1917 ...	» 95,220,477:—
31 December 1917 ...	» 126,987,411: 87
31 Mars 1918	» 158,398,316: 59
30 Juni 1918	» 201,542,749: 23
30 September 1918 ...	» 212,281,182:—

Översikt över bankens ställning den 31 december 1918.

<i>Tillgångar:</i>		<i>Skulder:</i>	
Kassabehållning	kr. 6,527,775:—	Aktiekapitalet	kr. 40,500,000:—
Väslar:		Reservfonden	» 3,500,000:—
inrikes	kr. 41,745,546: 93	Depositions- och kapitalräk-	
utrikes	» 453,327: 59	ning	» 68,330,767: 12
Utestående lån	» 42,198,874: 52	Sparkasseräkning	» 24,973,143: 77
Kreditiv- och löpande räkn.	» 79,562,738: 97	Giro- och löpande räkningar	» 37,000,708: 96
Obligationer	» 57,445,021: 98	Utelöp. postremissväxlar . .	» 6,226,710:—
Fastigheter och inventarier	» 4,188,891: 10	Inhemskas banker och spar-	
Inhemskas banker och spar-		banker	» 18,263,961: 15
banker	» 843,307: 06	Utländska do bankirer	» 1,106,015: 45
Utländska do bankirer	» 6,748,298: 65	Inkomst- och diverse tillfäl-	
Utgifts- och diverse tillfälliga		liga räkningar	» 10,943,400: 02
räkningar	» 9,367,065: 50		
	<u>Kronor 211,444,706: 47</u>		<u>Kronor 211,444,706: 47</u>

**ÖSTERGÖTLANDS ENSKILDA BANK,
TRANÅS.**

Axel Lander, styrelsens ordförande.

C. E. Scheutz, jourhavande direktör.

Em. Wetterhall, jourhavande direktör.

E. Claesson, verkställande direktör.

ÖSTERGÖTLANDS ENSKILDA BANK ÄR EN AV SVERIGES ÄLDSTA ENSKILDA banker; den erhöill nämligen sin första oktroj år 1837 under namn av Östgöta Privatbank. Aktiekapitalet var då 655,000:— rdr b:o, vilket sedan undan för undan ökats till nuvarande 10,000,000:— kr., vartill kommer reservfond å 8,000,000:— kronor.

Östergötlands Enskilda Bank i Tranås.

Bankens ställning den 31 Januari 1919 framgår av nedanstående tablå:

<i>Tillgångar:</i>		<i>Skulder:</i>	
Kassabehållning	1,491,297: 15	Utelöpande postremissväxlar . .	2,165,484: 47
Fastigheter	899,000: —	Innest. på giro- o. löp. räkning	20,552,031: 34
Fordringar av inhemska banker	7,999,905: 80	Innest. på dep., kapit. o. spark-r.	78,960,654: 27
Fordringar av utländska banker	6,691,716: 35	Skulder till inhemska banker . .	3,874,435: 66
Diskonterade inrikes växlar . . .	28,185,548: 78	Skulder till utländska banker . .	14,990: 73
Diskonterade utrikes växlar . . .	48,498: 47	Diverse räkningar	3,649,704: 08
Beviljade lån	49,742,674: 61	Grundfond	10,000,000: —
Kassakreditvärkn. o. löp. räkn.	22,638,493: 52	Reservfond	8,000,000: —
Obligationräkn. o. aktiers räkn.	6,841,582: 17	Disponibla medel	700,000: —
Diverse räkningar	3,629,064: 28	Pensionsfond	250,390: 58
Kronor 128,167,691: 13		Kronor 128,167,691: 13	

Östergötlands Enskilda Banks huvudkontor har allt ifrån början varit förlagt till Linköping. Ordförande i dess Centralstyrelse är generalmajoren m. m. Fritz Lovén, verkställande direktör bankdirektören m. m. Ludv. Aurell. Bankens verksamhetsområde har varit Östergötland samt norra Småland, där tidigare

Interiör av banklokalen.

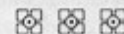
flera avdelningskontor funnits. Av dessa återstå nu endast Tranås, där kontor öppnades andra gången år 1904, samt det under detta lydande expeditionskontoret i Sommen.

Styrelsen vid Tranåskontoret utgöres av herrar trävaruhandlaren Axel Lander, Sommen, ordförande, godsägaren C. J. Kastensson, Asby, v. ordförande, godsägaren Aug. Johansson, Aneby, fanjunkaren Emil Wetterhall, fabrikören C. E. Scheutz, bågge/i Tranås, lantbrukaren Ernst Göranson, Falla, samt bankdirektören E. Claeson, Tranås.

Verkställande direktör är E. Claeson, kamrer O. Ajaxson och kassör fröken E. Scheutz.

Som mätare på rörelsens utveckling vid kontoret kan nämnas, att personalen vid startandet endast bestod av tre tjänstemän, men är densamma nu utökad till sju st. samt att kontoret bland bankens 35 avdelnings- och expeditionskontor intager det tredje rummet i ordningen i hänseende till omslutningens storlek.

Banken inflyttade hösten 1915 i nya lokaler med gynnsamt affärsläge vid Storgatan och Lilla torget.

TRANÅS SPARBANK, TRANÅS.

Tranås Sparbank, eller Norra Vedbo härads Sparbank, som den först kallades, började sin verksamhet den 12 februari 1875.

Uti egen fastighet med tidsenliga lokaler inflyttade Sparbanken i september 1915.

Enligt 1908 års bokslut uppgick insättarnes behållning till 752,490:73 kronor och reservfonden till 49,352:95 kronor. I bokslutet för år 1918 uppgick insättarnes behållning till 4,533,309:08 kronor och reservfonden till 141,175:60 kronor.

Exteriör av bankens fastighet.

Sparbankens huvudmän äro trettio till antalet, och styrelseledamöterna äro sex. För närvarande utgöres styrelsen av landstingsmannen Frithiof Johansson, ordförande, hemmansägaren Aron Andersson, vice ordförande, nämndemannen C. J. Johansson, f. d. nämndemannen Eskil Gustafsson samt hemmansägarna C. J. Fredriksson och David Hoffstedt. Tjänstemän vid banken äro Gösta Källman, kamrer, och fröken Ester Kågen, kassör.

AKTIEBOLAGET MÖBELINDUSTRI-KOMPANIET, TRANÅS.

Disponent K. G. Anderson.

Verkmästare K. J. Sandberg.

BLAND INDUSTRIEN i det livskraftiga och framåtgående samhället Tranås intager Möbelindustrikompaniet en bemärkt och framskjuten ställning. Detta, den nu vordna staden Tranås största industriföretag, daterar sig från den 19 april 1907, då Aktiebolaget Möbelindustrikompaniet bildades på initiativ av bolagets nuvarande chef, disp. K. G. Anderson.

Firmans specialitettillverkning består av polerade sängkammarmöbler av flammig, vacker björk. Dessutom tillverkas alla slags möbler och stolar från den enklaste pinnstol till den dyrbaraste och modernaste herrums- eller matsalsmöbel. De olika modeller och typer av möbler, som tillverkas av fabriken, uppgå till betydligt över 1000-talet.

Efterfrågan på bolagets alster har för varje år blivit allt större till stor del beroende på fabrikationens goda beskaffenhet samt på grund av de vackra och rena stilar, som följas vid möbeltillverkningen. Alla fabriken alster äro tillverkade av prima och väl torkat virke. Samtliga polerade och fanerade möbler dubbelfaneras samt handpoleras. Det är således ett omsorgsfullt och solidt arbete, som presteras, och har även bolaget erhållit många erkännanden och utlåtanden, som vittna härom. Till följd

Kassör Gust. Carlsson.

Kontorschef Ellis Kågen.

härav har tillverkningsvärdet mer än femdubblats under den tid, som fabriken varit i verksamhet, och uppgår nuvarande tillverkningsvärdet till över 800,000 kronor.

Vid fabriken har under den gångna tioårsperioden tillverkats över en miljon pjäser representerande ett värde av över fyra miljoner kronor. För att transportera dessa möbler från Tranås ha åtgått närmare 3,000 st. järnvägsvagnar. I avlöningar ha under samma tid utbetalats över 1 1/2 miljoner kronor.

Bolagets försäljningsområde sträcker sig över hela landet, och sker dessutom försäljning även till Norge och Danmark.

På grund av kristiden är arbetsstyrkan, som nu utgör 130 man, något minskad, då inskränkningar gjorts på vissa av fabriken avdelningar.

Affärskontoret.

Samtliga fabriksbyggnader äro uppförda av tegel, och nämnes denna fabrik bland de modernaste och mest solidt byggda möbelfabriker inom landet. Sedan senaste tillbyggnaden av fabrikslokalerna, vilken gjordes år 1915, upptaga golvytorna inom fabriken samtliga lokaler omkring 4,000 kvm.

Inom fabriken äro alla rem- och axelledningar inrymda i särskild källarvåning, varifrån remmar till respektive maskiner utgå. Härigenom blir man av med alla axelledningar och remskivor i fabrikslokalerna. Till samtliga maskiner löpa fläkttrör, varigenom all spån uppsuges och föres till ett särskilt spåntorn. Härigenom blir maskinverkstaden så gott som fri från damm. Värmeledningarnas längd uppgår till närmare 1,000 meter. Tvenne hissar finnas, som förmedla tran-

sporten från de olika våningarna. I varje våning finnas spår inlagda, å vilka transport av såväl virke som möbler kan ske.

Inom fabriksområdet finnas icke mindre än 8 slangledningningar att användas i den händelse eldsvåda skulle uppstå. Bolagets brandpremier beräknas därför efter lägsta tariff för landets möbelfabriker.

För driften användas en dieselmotor om 40 hkr, en ångmaskin om 50 hkr samt en ångmaskin om 25 hkr. Dessutom finnas ett 60-tal olika maskiner, som användas vid fabriksdriften. För belysningen inom fabriken finnes egen generator.

Bolagets aktiekapital utgör 120,500 kr. fördelat å aktier å 500 kronor.

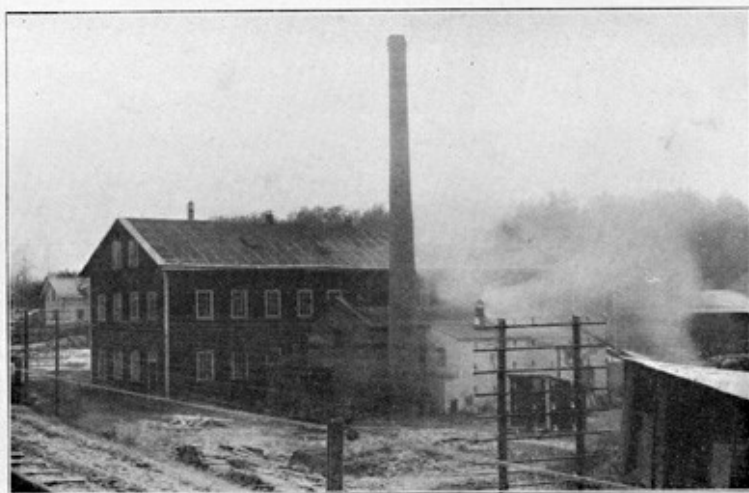
Exteriör av fabrikskomplexet.

Nuvarande styrelseledamöter äro disponent K. G. Anderson, handlanden Aug. Tengvall, båda i Tranås, samt möbelhandlande Gust. Ekström, Katrineholm, med grosshandlare Gottfr. Carlson och verkställare K. J. Sandberg, Tranås, som suppleanter. Bolagets nuvarande tjänstemän äro verkst. direktör och disponent K. G. Anderson, verkställare K. J. Sandberg, kassör Gust. Carlsson och kontorschef Elis Kågen. Bolagets grundläggare och chef herr K. G. Anderson är född den 14 december år 1857.

AKTIEBOLAGET KONTORSMÖBELFABRIKEN, TRANÅS.

Exteriör av fabriken.

AKTIEBOLAGET KONTORSMÖBELFABRIKEN I TRANÅS GRUNDADES ÅR 1893 av fabrikör C. A. Anderson för tillverkning av bobiner, och var då fabriken förlagd till Åsvalchults vattenfall. År 1905 flyttades fabriken till Tranås kvarn, där ett större tomtområde inköptes, varå lämpliga fabriks- och bostadsbyggnader uppfördes. Samtidigt utvidgades fabriken för tillverkning av kontorsmöbler under ledning av verkmästare Erik Gullkvist. Denna sistnämnda fabrikation rönt redan kort tid därefter stor efterfrågan och avsättning. Fabrikslokalerna måste därför snart nog utvidgas medelst tillbyggnad och nya maskiner inköpas samt större personal anställas.

På grund av affärens hastiga utveckling beslöt sig fabrikör Anderson för att bilda bolag med ett aktiekapital av lägst 60,000 och högst 150,000 kronor, och trädde bolaget i kraft den 1 jan. 1908 med ett inbetalt aktiekapital av 70,000 kr.

Till styrelse valdes fabrikör C. A. Anderson, kapten A. F. Nordling och verkmästare E. Gullkvist. Till disponent utsågs fabrikör C. A. Anderson. Efter firmans ombildande till bolag bedrevs kontorsmöbelfabriken i betydligt större omfattning än dithills, varför fabriksledningen beslöt att år 1914 nedlägga bobintillverkningen. Firmans specialité är tillverkning av kontorsmöbler, men utföras även kontors- och bankinredningar.

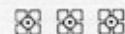
Skrivbord av firmans fabrikat.

Bolaget, som för sina tillverkningar erhållit de bästa vitsord landet runt, har fasta kunder och försäljare i de flesta svenska städer. Firmans tillverkningar avsättas huvudsakligen inom Sverige, och går en del på export till grannländerna.

Under de tre senaste åren har tillverkningsvärdet stadigt ökat och från att omsättningen år 1915 uppgick till 170,000 kr. beräknas densamma för år 1918 till cirka tre kvarts miljon kronor.

Firman sysselsätter en personal på 90 personer förutom tillfälligt anställda.

Nuvarande styrelseledamöter i bolaget äro disponent Karl G. Nilsson, kapten A. F. Nordling och verkmästare E. Gullkvist. Aktiekapitalet utgör 105,000 kr. och reserverade medel 95,000 kronor.

TRANÅS SNICKERIFABRIK.

Fabrikör Erik Gelotte.

AV F. D. RIKSDAGSMANNEN B. E. GELOTTE GRUNDADES ÅR 1896 Tranås Snickerifabrik, vars specialtillverkningar bestå av alla slags skolmöbler, inredningar för publika lokaler, såsom kyrkor och biografte etc. samt isskåpet »Svenske». Den 1 januari 1913 övertogs fabriken av grundläggarens son, fabrikör Erik Gelotte, som sedan dess upptrivit rörelsen högst betydligt.

Genom sina tillverkningar av skolmöbler och isskåpet »Svenske» har fabriken blivit välkänd över hela landet för dessa sina tillverkningars utmärkta beskaffenhet. Skolmöblerna, som framställas i ett flertal olika modeller, hava genom sin obestriddliga överlägsenhet i hygieniskt och pedagogiskt avseende blivit föremål för allmänt erkännande av fackmän. Allt fortfarande är det också firmans avsikt att bemöda sig om att stå i kontakt med de strömningar inom skolkretsar, där man är intresserad för konstruerandet av ändamålsenliga skolmöbler. Fabriken skolmöbeltillverkning är även sedan gammalt känd för fabrikatets stora hållbarhet och har firman härför fått mottaga de amplaste lovord.

Den av fabriken skolbänkstyper, som inom skolkretsar rönt största efterfrågan, är den ensitsiga s. k. Gävlebänken, vilken anses vara mycket ändamålsenlig.

Fabriken andra mera uppmärksammade specialtillverkning är isskåpet »Svenske», vilket isskåp tillverkas i ett tiotal olika storlekar.

Genom att dessa isskåp beklädas med ett av firmans patenterat isoleringsmaterial bliva de ovanligt isbesparande. Därigenom att skåpens sidoväggar äro dubbla, varav den innersta är korrugerad och efter vilkens yttersida isvattnet avrinner, ökas kylförmågan i betydlig grad.

Tranås Snickerifabrik.

Firmans fabriksalster avsättas över hela landet, och exporteras även en del av isskåpstillerkningen.

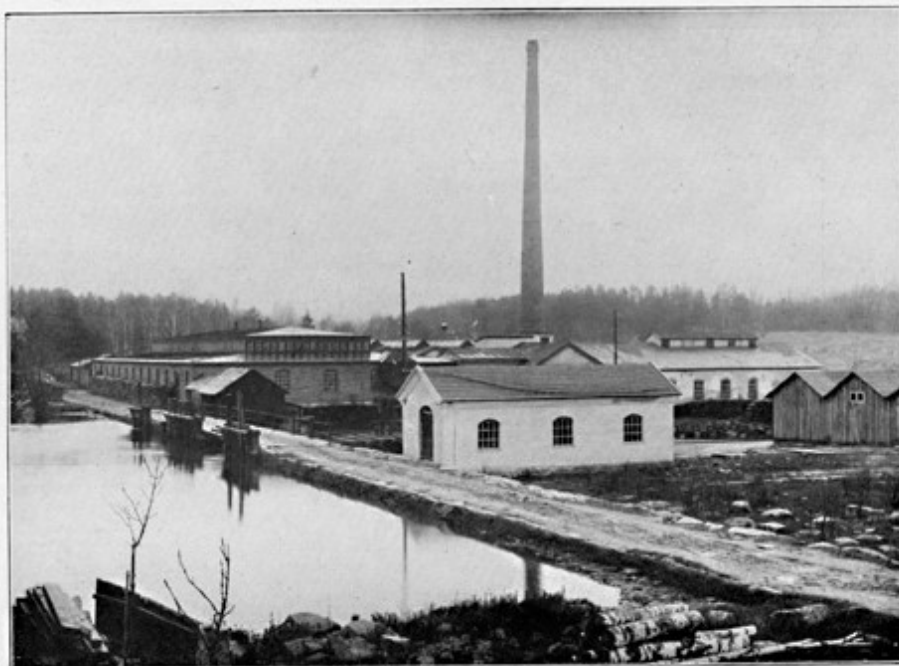
Vid industriutställningarna i Stockholm år 1897, Jönköping år 1899, Karlstad år 1903 och Norrköping år 1906 blevo fabriken tillverkningar prisbelönda.

Fabriken omsättning, som år 1912 utgjorde 70,000 kr., uppgår nu till cirka 200,000 kronor.

Arbetspersonalen vid fabriken uppgår till 35 man.

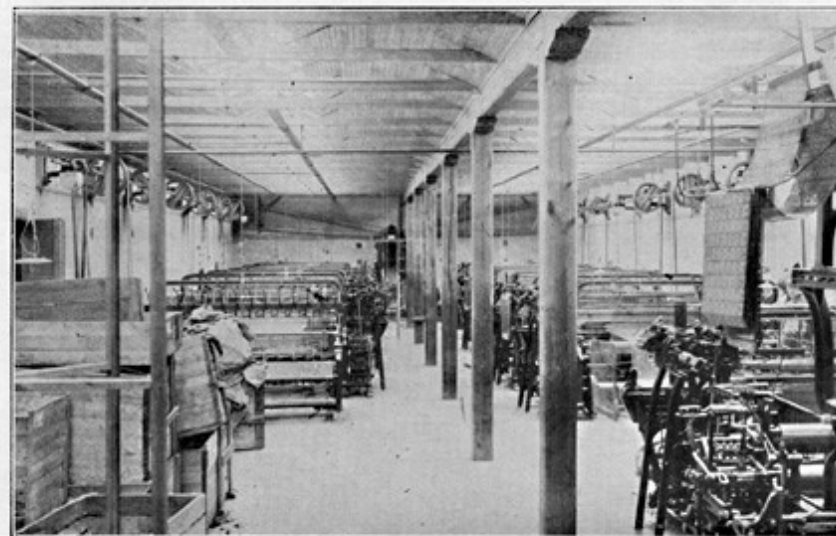

TRANÅS NYA VÄVERIAKTIEBOLAG, TRANÅS.

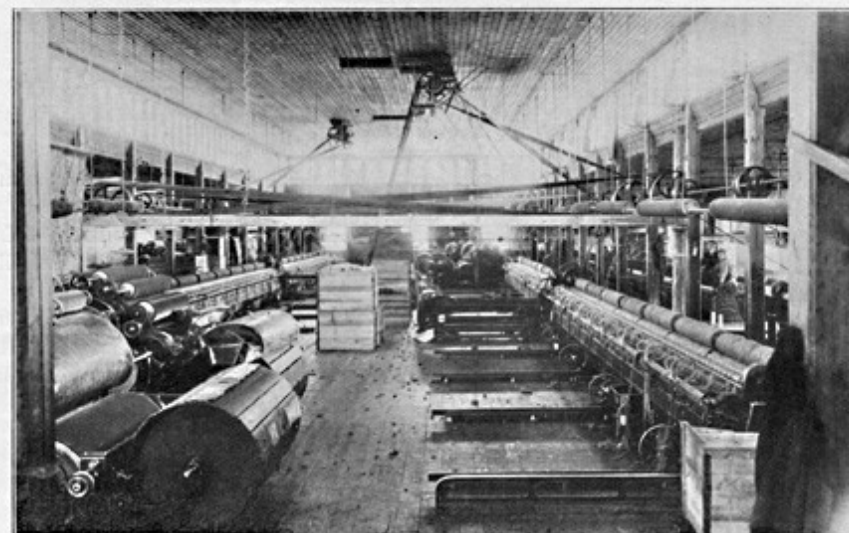

Exteriör av fabriksanläggningen.

FABRIKÖR EDV. FAGERBERG OCH GROSSHANDLARE J. JOHANSSON anlade år 1880 ett väveri i Tranås. År 1887 överläts detta till Tranås Väveriaktiebolag. Vid en eldsvåda år 1909 nedbrann största delen av anläggningarna, varefter vattenfallet, kvarvarande maskiner och byggnader försåldes till Tranås köping, som i sin tur överlät byggnader och maskiner till disponent John Carlsson. Tillsammans med löjtnant Oscar Friedleiff och f. d. bannmästare C. J. Larsson bildade disponent Carlsson år 1910 nytt bolag med firmanamnet Tranås Nya

Interiör från väveriet.

Interiör från väveriet.

Väveriaktiebolag, vilket bolag, sedan ombyggnad av fabriken företagits och nya moderna maskiner anskaffats, fortsatte driften.

Av de varor, som tillverkas i fabriken, må nämnas korderojer, sportvadmal, damkapp-, dräkt- och ulstertyger, filtar, benlindor, svenskullströjor och vantar, och äro firmans förnämsta avsättningsorter Stockholm, Göteborg, Malmö, Helsingborg, Borås och Örebro.

BOLAGETS STYRELSE:

John Carlson, verkst. direktör.

Grosshandl. Gottfr. Carlson.

Kontorschef Sture Rohmée.

Under normala förhållanden har firman cirka 150 arbetare, men har man under de sista krigsåren haft sysselsättning för endast ett 50-tal personer.

Bolagets styrelse utgöres av disponent John Carlson, grosshandlare Gottfr. Carlson samt kontorschef Sture Rohmée, och uppgår firmans aktiekapital till 111,000 kronor.

Årsomsättningen har år från år betydligt ökat, och kommer styrelsen vid en blivande bolagsstämma att framlägga förslag om ökning av aktiekapitalet samt tillbyggnader av fabrikslokalerna, för att när normala förhållanden åter inträda kunna tillfredsställa sin alljämt ökade kundkrets varubehov.

AKTIEBOLAGET FRITZ LUNDBERG I TRANÅS ÄR BANBRYTARE I SVE-
rige för färgning av skinn och har utvecklat denna verksamhet till den största fulländning på samma gång rörelsen vuxit i omfattning. Firman grundades år 1904 av nuvarande direktören i bolaget, herr Fritz Lundberg, och drev till att börja med sin verksamhet i förhyrda lokaler. År 1907 inköptes egen tomt och uppfördes å densamma fabrikshus av sten i fyra våningar.

Den 22 oktober 1917 hölls konstituerande stämma med ett bolag för övertagande av den ditintills av Fritz Lundberg ensam bedrivna affären. Till styrelse valdes bankir Simeon Nylander, Stockholm, disponent Knut Lundberg, Tranås, och direktör Fritz Lundberg, som även utsågs till bolagets verkställande direktör. Aktiekapitalet utgjorde vid bolagets bildande kronor 200,000: — men är nu utökat till kronor 600,000: —.

Bolaget driver dels pälsvvarufabrik för tillverkning av kragar, muffar, mössor och pälsar m. m., ävensom skinnberederi och skinnfärgeri, det senare är det största och modernaste skinnfärgeri i Skandinavien.

Firman har i år från utlandet lyckats anskaffa maskiner för framställning av elektricbisam och elektrickanin och har nu börjat med denna tillverkning. Denna vara har förut endast kunnat framställas i Frankrike samt under de senaste åren även i Tyskland och har till Sverige årligen från nämnda länder importerats hundratusentals kanin- och bisamskinn i sälfärg. Denna vara kan nu tack vare A.-B. Fritz Lundberg framställas även här i landet, och har det svenska utförandet

Direktör Fritz Lundberg.

från fackmän rönt största erkännande, varför denna tillverkning efter hand kommer att betydligt utvidgas.

Firman har flercaldiga gånger blivit belönad med hederspris och första pris för utmärkt beredning och färgning och även under årens lopp vunnit kundernas odelade förtroende. Ett talande bevis härför är att order från kunder i in- och utlandet för beredning och färgning av skinn ökas för varje år med ca 50 %.

Tillverkningsvärdet uppgår numera till cirka en miljon kronor.

Firman sysselsätter ett 100-tal arbetare.

Under år 1918 ha fabrikslokalerna genom nybyggnad blivit utökade till dubbel storlek mot förut.

SVENSK PÄLSSKINNSBEREDNING, TRANÅS
J. F. LJUNGQVIST.
BEREDERI OCH SKINNFÄRGERI FÖR PÄLSVERK.

Fabrikör J. F. Ljungqvist.

AV FABRIKÖR J. F. LJUNGQVIST OCH TVÅ SKINNBEREDARE BILDADES i Tranås den 2 januari 1915 ett handelsbolag med ändamål att bereda och färga skinn- och pälsvaror. Den 1 aug. 1917 övertog herr Ljungqvist ensam firman, och drives densamma nu av innehavaren i egen fastighet vid Ågatan 34 i Tranås.

Firman tillverkar ej någon pälskonfektion, utan omfattar fabrikationen endast vildskinnberedning, skinnfärgning samt glacé- och sämskskinnsgarvning. De skinnslag, som av firman bearbetas, äro dels sådana av Sveriges egna djurbestånd och dels importerade utländska skinn. Så beredas pälsverk av skinnen av älg,

ren, räv, säl, hund, kanin, killing, får, hare, ekorre, mullvad, mård m. fl. av våra inhemska pälsbärande djur. Av färskinn beredas årligen 100,000-tal. Av de värdefulla, utländska skinnslag, som av firman beretts och färgats äro, bisam, skunk, sjubb, astrakan, persian, utter, iller, opossum, mård och björn. Dessa skinnslag användas dels naturellt, dels färgas de av firman i äkta svart, skunk- och sobelfärger.

Exteriör av fabriken.

Före år 1915 hade beredning och färgning av skinn till pälsverk endast bedrivits i liten skala inom Tranås, men sedan dess har pälsskinnberedningen blivit att räkna till de större industriföretagen inom staden.

Efterfrågan på pälsvaror har ju under de senare åren allt mera ökat, och som bevis för det förtroende firman tillvunnit sig av sina kunder, pälsvarutillverkare landet runt, kan räknas det år från år ökade omsättningsvärdet, som för år 1917 var omkring 100,000 kronor, och torde detsamma för 1918 uppgå till dubbla beloppet. Detta omsättningsvärde gäller endast materialier och maskiner för beredning och färgning samt löner, och kan värdet av förädlade skinn per år anslås till flera miljoner kronor.

Firman sysselsätter ett 40-tal yrkesskickliga arbetare, och fordras av dessa ej så litet intelligens och noggrannhet för att resultatet av arbetet må bli det bästa möjliga. Firman är också mån om att genom ett väl utfört arbete söka behålla och öka kundkretsen och bevara åt landet en industri, som förut mest varit utlandet förbehållen.

Arbetspersonal 1918.

AKTIEBOLAGET TRANÅS SKINNBEREDERI.

J. G. Pettersson.

F. Dahlström.

David Johansson.

DETTA BOLAG BILDADES DEN 1 AUG. 1917 AV SKINNBEREDARNA J. G. Pettersson, F. Dahlström och David Johansson, vilka fortfarande inneha detsamma och utgöra bolagets styrelse.

Firman mottager till pälshberedning alla slags skinn, särskilt finare sådana såsom bisam, bäver, nertz, zobel och persian, och sträcker sig bolagets avsättningsområde över hela landet, dock med övervägande antal kunder i Stockholm och Malmö.

Före det stora världskrigets utbrott ha våra körsnärer och pälshvarutillverkare låtit bereda skinnen i utlandet, och särskilt har då Tysklands skinnberederier varit anlitade, men under de senaste åren har pälsskinnberedningen blivit en industri att räkna med även i Sverige. Och för att bolaget, vars arbetsstyrka första tiden endast var ett 10-tal personer men nu uppgår till 40 å 50 man, efter fredsslutet än ytterligare skall vara rustat att upptaga konkurrensen med utlandets skinnberedningsindustrier, är en tillbyggnad av fabriken redan påbörjad, vilken kommer att i väsentlig grad öka möjligheterna för fabrikationens vidare utveckling.

CARL A. WIGÉN, TRANÅS.

MÖSS- & PÄLSVARUFABRIK.

TRANÅS YNGSTA MEN TILL VÄRDET KANSKE MEST OMFATTANDE industrier höra hemma inom pälshvarubranschen.

Staden Tranås har inom denna industrigren ett flertal olika företag, och är ett av dessa ovannämnda firma, som grundades år 1897 av dess nuvarande innehavare, fabrikör Carl A. Wigén.

Exteriör av fabriken.

Fabrikör Carl A. Wigén.

Tillverkningen omfattar pälshvaror och mössor samt importerar dessutom hattar. Omsättningen för år 1918 utgjorde över en miljon kronor.

Försäljningsområdet för firman sträcker sig över hela landet. Före kriget exporterades även på Finland och Ryssland.

Arbetspersonalen uppgår till ett 60-tal personer.

AKTIEBOLAGET OSCAR WIGÉN, TRANÅS. MÖSS- & PÅLSVARUFABRIK.

Bolagets nuvarande styrelse:

Direktör Oscar Wigén.

Kontorschef Elof Renhult.

Grosshandl. Ernst Nilson.

Lagerchef D. Jonson.

Verkmästare D. Olson.

DENNA FIRMAS FABRIKATION AV MÖSSOR OCH PÅLSVAROR BÖRJADE år 1906 i mindre skala av bolagets nuvarande chef, direktör Oscar Wigén, som intill år 1912 ensam innehade rörelsen. Tack vare herr Wigéns duglighet och energi blev fabriketet omtyckt, och växte företaget år efter år i omfattning.

År 1912 ombildades affären till aktiebolag med ett aktiekapital av 40,500 kr., vilket år 1917 utökades till 81,000 kronor.

Exteriörer av fabriken.

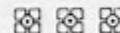
Tillverkningen, som består av dam- och herrtyghattar, sportmössor samt alla slags pålsvaror, avsätts inom landet, varest firman under årens lopp förvärvat en fast och stabil kundkrets.

Omsättningen, som under firmans första verksamhetsår utgjorde c:a 100,000 kronor, har sedan dess successivt stigit till att nu utgöra omkring en miljon kronor för år 1918.

Arbetspersonalen uppgår för närvarande till omkring 90 personer.

Bolagets styrelse består av direktör Oscar Wigén, kontorschef Elof Renhult, grosshandlare Ernst Nilson, lagerchef D. Jonson och verkmästare D. Olson.

Inom landets pålsvarufabriker intager bolaget en framstående plats.

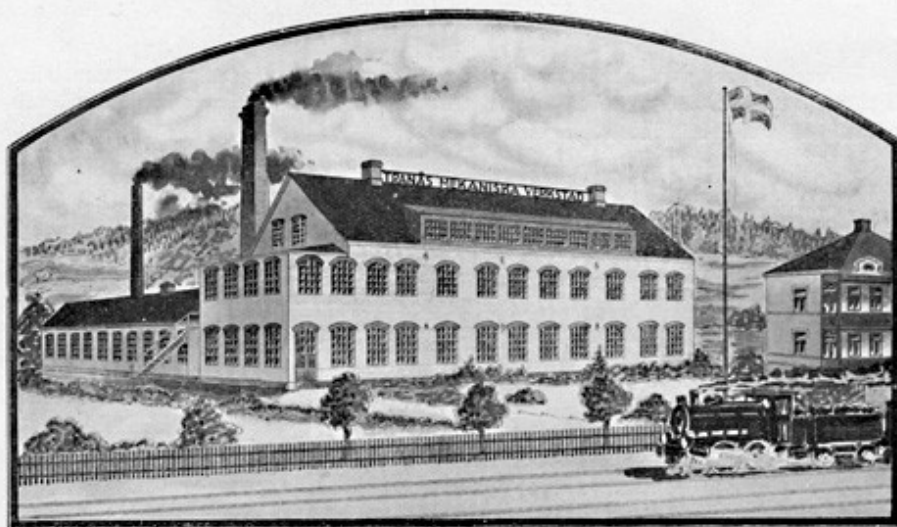
AKTIEBOLAGET TRANÅS MEKANISKA VERKSTAD.

Disponent C. J. Rosin.

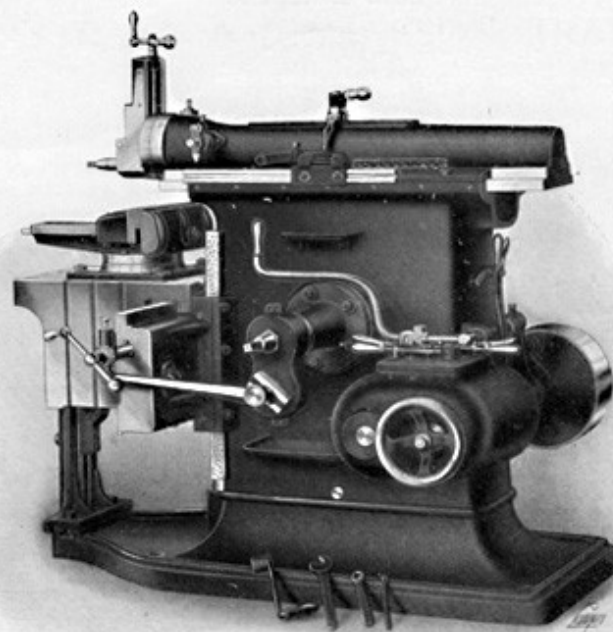
ETT VACKET EXEMPEL PÅ VAD ENERGI OCH duglighet i förening kunna uträtta har A.-B. Tranås Mekaniska Verkstads disponent, C. J. Rosin, visat, då han under de snart sjutton år, som gått sedan verkstaden anlades, förmått driva fram densamma från en ringa början till en av den nyvordna staden Tranås mera framträdande storindustrier.

Verkstaden grundades på våren 1902 av C. J. Rosin och J. F. Franzén, som båda dessförinnan varit anställda vid Huskvarna Vapenfabrik. Under år 1912 utträdde herr Franzén ur firman, som därefter innehafvs av disponent Rosin ensam intill 1 november 1918, då affären ombildades till aktiebolag.

Exteriör av verkstadsanläggningen.

Tillverkningen vid verkstaden består huvudsakligast av verktygsmaskiner för metallindustrien samt gjutgods. Som specialité tillverkas shapingsmaskiner i fem storlekar, gängskärningssvarvar, revolverssvarvar och fräsmaskiner. Bolagets tillverkning avsättes såväl inom landet som genom export till Norge, Ryssland, England och Holland. Omsättningen för 1918 beräknas uppgå till ca 400,000 kr.

22" Shapingsmaskin av verkstadens tillverkning.
Enskivedriven med växellåda och automatisk vertikaldrivning.

Nuvarande stora och tidsenliga verkstadskomplex uppfördes år 1909, och en gjuteribyggnad år 1917, inrymmande tidsenliga lokaler samt matservering för arbetarna. Ännu ytterligare utvidgning av verkstadsrörelsen genom tillbyggnad m. m. är planerad för att därefter genom specialisering få fram verkligt goda och moderna standardtyper av verktygsmaskiner.

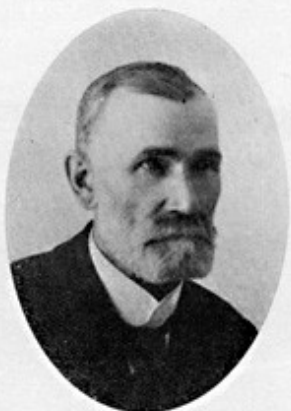
Verkstaden sysselsätter ett 60-tal arbetare.

Bolagets styrelse består av hovrättsrådet V. Petrén, grosshandl. Herm. Meeths, direktör C. G. Johansson, fabriksör B. G. Gelotte och disponent C. J. Rosin.

Aktiekapitalet utgör 300,000 kronor.

STRÖMSHOLMENS MEK. VERKSTAD, TRANÅS.

C. A. CARLSON.

Fabrikör C. A. Carlson.

AV FABRIKÖR C. A. CARLSON OCH HANS BRODER A. M. CARLSON BÖRJADES ÅR 1876 SMIDESRÖRELSE I TRANÅS, OCH OMFATTADE VERKSAMHETEN DÅ HUVUDSAKLIGEN EGGJÄRNSSMIDE.

ÅR 1885 UTGICK A. M. CARLSON UR FIRMAN FÖR ATT ÄGNA SIG ÅT ANNAN VERKSAMHET, OCH BLEV FABRIKÖR C. A. CARLSON DÄREFTER ENSAM INNEHAVARE AV FIRMAN. DÅ I BÖRJAN PÅ 1890-TALET ETT FLERTAL FABRIKER INOM TRÄVARUBRANSCHEN ANLÅDES I TRANÅS, STOD DET KLART FÖR FABRIKÖR CARLSON, ATT EN UTVIDGNING AV RÖRELSEN ATT ÄVEN OMFATTA MEKANISK VERKSTAD SKULLE HA FÖRUTSÄTTNING ATT BÄRA SIG, VARFÖR EN ÅNGMASKIN, EN JÄRNSVARV OCH EN DEL ARBETSMASKINER INKÖPTES, VILKET SATTE FABRIKÖR CARLSON I STÅND ATT BÖRJA TILLVERKNING AV SNICKERIMASKINER OCH UTFÖRA FÖREKOMMANDE MASKINREPARATIONER. FIRMAN VAR DEN FÖRSTA MEKANISKA VERKSTAD I TRANÅS.

NUVARANDE TILLVERKNING BESTÅR AV BAND- OCH CIRKELSÅGVERK, MINDRE ÅNGPANNOR OCH ÅNGMASKINER, RÖRARBETEN FÖR VATTEN OCH ÅNGA SAMT REPARATIONER AV LOKOMOBILER OCH MOTORER M. M.

DET ÄR HUVUDSAKLIGAST I TRANÅS MED OMNEJD FIRMAN HAR SITT VERKSAMHETSOMRÅDE. ARBETSPERSONALEN UPPGÅR TILL ETT 10-TAL PERSONER.

FIRMANS FABRIKAT BLEV PRISBELÖNT Å LANTBRUKS- OCH INDUSTRIUTSTÄLLNINGEN I JÖNKÖPING ÅR 1899. FÖR UTVIDGNING AV VERKSTADSRÖRELSEN ÄR EN STÖRRE VERKSTADSBYGGNAD UNDER UPPFÖRANDE.

ÅSTRAND & JOHANSSON, TRANÅS.

ÅR 1909 BILDADES AV HRR A. ÅSTRAND och O. JOHANSSON I TRANÅS DENNA FIRMA FÖR BEDRIVANDE AV BYGGNADSVERKSAMHET OCH HANDEL MED DÄRTILL HÖRANDE MATERIALIER. ÅRET HÄREFTER UPPFÖRDE FIRMAN EN FABRIK FÖR TILLVERKNING AV BYGGNADSSNIKERI OCH FÖRÄDLING AV BYGGNADSVIRKE. DÅ BYGGNADSVERKSAMHETEN, SOM UNDER FIRMAN FÖRSTA VERKSAMHETSÅR VARIT SYNNERLIGEN LIVLIG INOM SAMHÄLLET, ÅR 1912 BÖRJADE AVSTANNA UPTOGS VID FABRIKEN ÄVEN TILLVERKNING AV TRÄBOTTNAR FÖR SKODON OCH TRÄTOFFLOR FÖR ATT HÄRIGENOM FÅ ERSÄTTNING FÖR DEN MINSKADE TILLVERKNINGEN AV BYGGNADSSNIKERI.

DENNA FABRIKATION AV TRÄBOTTNAR HAR UNDER DE TVÅ SENASTE ÅREN NÄSTAN UTESLUTANDE BEDRIVITS, OCH UPPGÅR TILLVERKNINGSSUMMAN FÖR 1917 TILL OMKRING 200,000 KRONOR. NÅGON EXPORT AV FIRMAN ALSTER HAR ICKE I NÅGON NÄMNVÄRD GRAD FÖREKOMMIT, UTAN

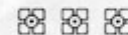
Fabrikör A. Åstrand.

Interiör från fabriken.

HAR TILLVERKNINGEN FÖRSÄLTTS TILL SKOFABRIKER OCH MINDRE FÖRBRUKARE INOM LANDET. FABRIKATET HAR UNDER DE ÅR DET VARIT I MARKNADEN HUNNIT ATT FÖRSKAFFA SIG ETT GANSKA GOTT RENOMMÉ OCH FUNNIT STOR OCH LIVLIG EFTERFRÅGAN.

FIRMAN SYSSELSÄTTER FÖR NÄRVARANDE ETT 25-TAL ARBETARE.

KARL J. STILLE, TRANÅS. KONSTINDUSTRI OCH HEMSLÖJD.

Karl J. Stille.

FRÅN ÅR 1903 DATERAR SIG OVANSTÅENDE FIRMA, DÅ DEN NUVARANDE ägaren, herr Karl J. Stille, detta år började pappers- och kortvaruaffär i Tranås.

Till en början omfattade rörelsen endast nämnda minutaffär, men snart nog upptogs i samband härmed tillverkning av vykort- och bokställ, och kom denna tillverkning senare att även omfatta en del handmålade minnesartiklar. På detta sätt drev herr Stille sin rörelse till år 1912, då minutaffären överläts och herr Stille uteslutande började ägna sig åt framställandet av konst- och hemslöjdsartiklar. Som sådan drevs rörelsen i liten skala till år 1915, från vilket år firmans utveckling betydligt ökats, varå de åren 1916 och 1918 gjorda tillbyggnaderna å den år 1915 uppförda fabrikslokalen bland annat bära vittne.

Firmans tillverkning består huvudsakligast av fotografiramar; dessutom förfärdigas en massa andra prydnadssaker. Såsom exempel härå må nämnas syskrin, tobaksaskar, bågare och nötskålar. Samtliga arbeten äro handarbetade och hand-

polerade, och gör detta att de betydligt skilja sig från de s. k. amerikanpolerade artiklar, som förekomma i marknaden. Arbetet är också alligenom det finaste konsthantverk, gediget, smakfullt och samvetsgrant utfört, en hel del av de tillverkade artiklarna äro nya i handeln, likaså mönster och stilar för de handmålade sakerna, vilket allt gemensamt bidragit till att åt firman skaffa de bästa lovord och det största förtroende från kundkretsen. Under de sista åren har tillverkningen allt mer kommit att omfatta finare fotografiramar utförda i masur- och flammig björk m. fl. andra finare träslag. Det är de större grossisterna, varuhusen och bokhandlarna inom landet, som taga det mesta av firmans arbeten. De många varulotterierna kan herr Stille även räkna till sina kunder, och

Exteriör av fabriken.

under åren 1914—1916 förekom även export till Amerika. Innehavarens mening är också att efter fredsslutet återigen kunna upptaga denna export och även öka omsättningen inom landet och här vinna nya kunder.

Omsättningens värde var för år 1915 cirka 32,000 kronor, vilket sedan dess mer än femdubblats, då det för 1918 beräknas uppgå till 175,000 kronor.

På fabriken sysselsättes ett 40-tal arbetare, därav en del minderåriga, dessutom beredes hemarbete åt ett 10-tal personer.

Herr Stille har under tidigare år dels bedrivit handel och dels varit representant för en större maskinfirma, för vilken han företagit resor i Sverige, Norge, Danmark och Finland. Även för en större Stockholmsfirma har herr Stille varit representant innan han år 1903 började sin rörelse i Tranås.

SVENSKA MUSIKINSTRUMENTFABRIKEN, TRANÅS.

C. W. JOHANSSON.

Fabrikör C. W. Johansson.

Harald Johansson.

SVENSKA MUSIKINSTRUMENTFABRIKEN I TRANÅS GRUNDADES DEN 1 maj 1917 av nuvarande innehavaren, fabrikör C. W. Johansson. Herr J. hade emellertid redan dessförinnan bedrivit fabrikation av zittror och gitarrer under firma C. W. Johansson, vilken våren 1916 överflyttade från Tranås till Nässjö och där under firmanamn C. W. Johansson & C:o fortsattes av herr Johansson samt fabrikör Alfr. Anderson. Efter försäljningen av fabriksbyggnaden i Nässjö upplöstes emellertid bolaget den 1 april 1917, varefter herr Johansson återvände till Tranås och där grundade ovanstående firma.

Fabrikationen omfattar huvudsakligen zittror och gitarrer, och utgör tillverkningen för närvarande c:a 250 zittror och 350 gitarrer pr månad. Försäljningen sker till kunder i Sverige samt i grannländerna. På grund av materialbrist, som

under senaste tiden gjort sig särskilt gällande, har firman icke kunnat expediera alla inkomna utlandsorder, då firman i första hand sökt tillfredsställa kunderna i egna landet.

Omsättningen för år 1918 beräknas uppgå till omkring 120,000 kronor.

Fabrikör Johansson har en god hjälp i sin son Harald, vilken verksamt deltagit i firmans utveckling, bl. a. har Harald Johansson konstruerat ett par special-

Exteriör av fabriken.

maskiner för tillverkning av gitarrer och zittror. Firman har dessutom sökt patent å en omställningsmekanism för zittror, som är konstruerad av Harald Johansson. Mekaniken möjliggör erhållandet av moll och septima ackord utan nötning av strängarna, vilket annars är fallet å förut använda mekanismer.

På grund av firmans stadiga framåtgående har ytterligare utvidgning av fabriken ifrågasatts. Firman sysselsätter ett 25-tal arbetare.

EMANUEL CARLSON, MÖBELTILLVERKNING, TRANÅS.

Fabrikör Emanuel Carlson.

FABRIKÖR EMANUEL CARLSON BÖRjade ÅR 1904 att i mindre skala bedriva möbeltillverkning i Tranås under ovannämnda firmanamn.

Redan från början blev herr Carlson flitigt anlitad för beställningsarbeten, varför verksamheten snart nog utvidgades och förflyttades till en härför särskilt uppförd fabriksbyggnad.

Firmans specialitet tillverkning är ek- och lackerade möbler, vilka vunnit god avsättning och allmänt erkännande för sin stilfulla och solida beskaffenhet.

Fabriken sysselsätter ett 20-tal arbetare.

Exteriör av fabriken.

Exteriör av affären.

Samtidigt med förut nämnda utvidgning startade fabrikör Carlson även möblerings- och elektrisk affär, som numera bedrivs under firmanamn

HEMINREDNINGEN,

med försäljning av möbler, elektrisk armatur och lampor m. m. samt utförande av elektriska anläggningar.

Fabrikör Carlson räknar sin fackutbildningstid sedan år 1896 och erhöi Stockholms Hantverksförenings gesällbrev år 1904 jämte föreningens silvermedalj.

TRANÅS BRYGGERI AKTIEBOLAG, TRANÅS.

Exteriör av bryggeriet.

DETTA BRYGGERI GRUNDADES ÅR 1873 AV C. G. BERGSTRÖM, EFTER vilkens år 1897 timade död det övertogs på arrende av Bergströms måg, bryggmästare John Carlson, som i sin tur innehade bryggeriet till år 1903, då rörelsen överläts till sistnämnda år bildade Tranås Bryggeri Aktiebolag.

Tillverkningen består av maldrycker samt vatten- och läskedrycker.

Bryggeriets försäljningsområde omfattar Tranås med omnejd, Sommen, Boxholm, Trehörna, Österbymo, Sunhults och Örserums badanstalter samt Hullaryd m. fl. platser.

Omsättningen för år 1904 utgjorde kronor 51,196:58 och för år 1917 kronor 166,412:60. År 1914 lämnade rörelsen en vinst av kronor 6,008:53 och år 1917 kronor 33,037:93.

Förutom trenne bokhållare å kontoret sysselsätter bryggeriet ett 15-tal arbetare.

Bolagets aktiekapital har under hela tiden utgjort kronor 100,000:—. Styrelsen i bolaget utgöres av disponent Ernst Brandel, Tranås, ordf., kantor Emil Augustinsson, Ödeshög, och bankdirektör E. Claeson, Tranås. Bryggmästare är Gustaf Wickbom.

Bryggeriets grundare C. G. Bergström var född den 17 april 1834 och dog den 13 maj 1897. Bolagets nuvarande disponent Ernst Brandel är född den 13 oktober 1877 å egendomen Brandsnäs i Torpa socken i Östergötland. I sin hemsocken driver disponent Brandel tegelbruks- och trävarurörelse. Emil Augustinsson är född den 2 december 1865 och avlade folkskollärarexamen år 1886, är sedan år 1887 organist och folkskollärare i Ödeshög samt sedan år 1889 lärare vid Kinmansonska slöjdskolan. E. Claeson är född i Linköping år 1882, avlade studentexamen år 1901—1902, varefter han sistnämnda år inträdde i Östergötlands Enskilda Banks tjänst. C. blev kontorschef och kamrer vid kontoret i Tranås år 1905 samt verkställande direktör därstädes år 1916.

Fabriksmärke.

BLOMNELL & JOHANSON, TRANÅS, GARVERIFIRMA.

FIRMAN ETABLERADES ÅR 1887 AV FABRIKÖRERNA JOHANNES JOHANSON och C. M. Blomnell för bedrivande av garverirörelse samt försäljning i parti och minut av läder- och skinnvaror, skodon och galoscher samt andra till branschen hörande artiklar.

År 1907 utgick fabrikör Blomnell ur firman, och inträdde i hans ställe fabrikör Ruben Johanson. Senare, eller år 1917, inträdde även herr Eric Johanson som meddelägare uti firman.

Som specialité tillverkas vid firmans garveri bindsulläder, platt-, smor- och toffelläder samt fårskind.

Av firman importeras råprodukter, läder och skinn samt exporteras råa hudar och skinn.

Sitt förnämsta försäljningsområde har firman uti Småland och Östergötland samt Stockholm, Göteborg och Örebro.

TRANÅS KARTONGFABRIK.

Arvid Lif.

DENNA FIRMAETAB-
lerades på våren 1914
av herrar Arvid Lif och
Sven Johansson i Forserums
stationssamhälle under
firmanamn Forserums
Kartongfabrik. I maj må-
nad år 1916 överflyttades
rörelsen till Tranås, och
har firman därefter be-
drivits under nuvarande
namn, Tranås Kartong-
fabrik.

Affären har gått stadigt
framåt och har under
år 1918 tillverkat cirka
600,000 stycken kartonger

av olika modeller och storlekar såsom
butikskartonger, mösskartonger och förpack-
ningskartonger av olika slag, bakstycken till
fotografiramar, hattaskar m. m.

Av fabriken alster avsättes en betydande
del inom Tranås, men levereras för övrigt
kartonger av olika slag till alla delar av
vårt land.

Vid fabriken sysselsätts omkring 15
arbetare, och innehar firman ett flertal vär-
defulla utländska specialmaskiner för sin
tillverkning.

Exteriör av fabriken.

Sven Johansson.

ERNST JACOBSONS GULDSMEDS- & JUVELERAREAFFÄR, TRANÅS.

ÅR 1905 STARTADES AV FIRMAN MALMQVIST
& Jacobson guldsmedsaffär i Tranås, vilken affär
bedrevs till år 1909, då herr Jacobson separerade och
grundade egen affär under firma Ernst Jacobsons
Guldsmeds- & Juvelerareaffär. Herr Jacobson, som
fortfarande är innehavare av denna affär, hade redan
innan firmans startande varit anställd i yrket omkring
sexton år och är således väl kvalificerad inom facket.

Försäljningen omfattar allt vad som hör till en
modern guldsmeds- och juvelerareaffär. Dessutom
tillverkas hår- och klädesborstar samt snusdosor i
silver. Varorna avsätts huvudsakligen i Tranås med
omnejd, men sker dessutom försäljning i parti av fir-
mans egen tillverkning över hela landet.

Omsättningen uppgår till cirka 50,000 kronor.

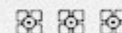
Firman sysselsätter i sin tjänst tre personer, förutom
biträde i affären.

Guldsmed Ernst Jacobson.

Interiör från affären.

C. E. SCHEUTZ' SON, LÄDERFABRIK, TRANÅS.

Fabrikör C. E. Scheutz.
Fabrikens grundläggare.

DENNA FABRIK ÄR EN AV TRANÅS STADS ÄLDSTA INDUSTRIER OCH startades redan år 1870 av fabrikör C. E. Scheutz. År 1895 övergick firman till fabrikör Scheutz' son, Axel Scheutz, under vars dugliga ledning företaget växte år från år så att firman numera intager en rangplats bland landets läderfabriker och för närvarande sysselsätter ett 20-tal personer. Den 26 juni 1918 avled fabrikör Axel Scheutz och fortsattes rörelsen sedan av sterbhuset till den 1 januari 1919, då fabriken försålles till nuvarande ägaren, ingenjör Sven Segerdahl.

Tillverkningen består huvudsakligast av koläder, bindsulläder, randläder, smorläder och toffelläder. Firman driver även en ganska omfattande partiäffär med läder och skinnvaror. Avsättningen med fabriken alster sker till största delen till skofabriker i Örebro, Stockholm och Göteborg m. fl. orter.

AKTIEBOLAGET AXEL ANDERSSON, MÖBELFABRIK, TRANÅS.

Löjtnant Gösta Bolander.
Verkställande direktör.

Disponent Axel Andersson.

ÅR 1911 BÖRjade FABRIKÖR AXEL ANDERSSON ATT UNDER FIRMA Axel Anderssons Möbelfabrik och Antikvitetsaffär driva mindre fabriksrörelse i Tranås. Firman, som hade till specialtillverkning finare möbler, visade sig snart mycket konkurrensstark och ekonomiskt synnerligen bärkraftig, vilket förskaffade den ett gott anseende och en stor kundkrets.

Efter det att frågan om affärens utvidgning flera gånger varit före bildades den 4 juni 1918 Aktiebolaget Axel Andersson Möbelfabrik, vilket bolag den 15 i samma månad började sin verksamhet.

Under sommaren och hösten 1918 uppförde firman å Åsvalehult egen tidsenlig fabriksbyggnad av leantegel, vilken togs i bruk vid nyåret 1919 sedan nya moderna maskiner, vilka drivas medelst elektricitet, blivit inmonterade.

Stol av fabriken tillverkning.

Den 1 april 1919 öppnade bolaget i Nya Sparbankshuset en synnerligen centralt belägen utställningslokal, kombinerad med antikvitetsaffär.

Tillverkningen utgöres av finare möbler i utpräglade stilar. Vid sidan av den egentliga möbeltillverkningen driver firman även antikvitetsaffär, huvudsakligen för inköp, försäljning och renovering av antika möbler.

Bolaget sysselsätter omkring 40 man.

Exteriör av möbelfabriken.

Aktiekapitalet utgör lägst 60,000:— kronor, av vilket 70,000:— kronor äro inbetalda.

Bolagets styrelse utgöres av löjtnant Gösta Bolander, verkställande direktör fabrikör Axel Andersson, disponent, samt direktör Knut Graah-Hagelbäck, med bildhuggare P. J. Carlsson som styrelsesuppleant.

Fabriken utför beställningar efter såväl egna som insända ritningar.

Exteriör av frukttorakeriet.

duktioner avsattes inom Sverige men kommer herr Öst, då bättre tider inträda, även att försälja frukttorakeriets alster till utlandet.

Även en tidsenlig och modern vattenfabrik för tillverkning av läskedrycker innehaves sedan någon tid tillbaka av herr Öst. Tillverkningen vid denna utgöres av alla slags mineralvatten och safter. Maskinerna uti fabriken äro av förnämsta konstruktion, levererade av Aktiebolaget Olsson & Söner i Malmö. Inom en snar framtid är det herr Östs mening att överlåta vattenfabriken på ett enkelt handelsbolag, vari herr Öst ingår som ene delägare.

Torakeriet, vattenfabriken och fiskaffären äro belägna vid stora torget å stadens äldst bebyggda tomt, f. d. knekktorpet, som ännu finnes kvar å tomten och troligen är Tranås äldsta byggnad.

Herr J. W. Öst är född den 14 juni 1867 i Höreda församling av Jönköpings län och har varit bosatt i Tranås sedan år 1890.

Exteriör av vattenfabriken.

LEONARD BÄXELL, TRANÅS.

Leonard Bäckell.
Firmans chef.

DESSA AFFÄR STAR-
tades år 1900 av dess nuvarande innehavare, hr Leonard Bäckell, och bedrevs till en början uteslutande som minutaffär intill år 1910, då den utvidgades till att även omfatta försäljning i parti.

De varor, som försäljas, äro skodon, galoscher och lädervaror samt för övrigt allt vad som hör till en moderna skoaffär, och har firman på grund av det reela sätt varmed allmänheten bemötas skaffat sig en stor och vid-

Martin Bringner.
Kostörschef.

sträckt kundkrets inom de båda landskapen Småland och Östergötland.

År 1914 uppfördes en ny affärsbyggnad med tidsenliga och moderna lokaler, och har rörelsen, som år från år allt mera ökat, nu en betydande omsättning.

Affären sysselsätter för närvarande trenne biträden.

Exteriör av firmans affärshus.

A. M. CARLSSON & C:o, TRANÅS. JÄRN-, REDSKAPS- OCH MASKINAFFÄR.

A. M. Carlsson.

Efr. Karlson.

Simon Carlsson.

FIRMAN A. M. CARLSSON & C:o, SOM BILDADES DEN 1 SEPT. ÅR 1886 av dåvarande smedmästaren A. M. Carlsson och framlidne garverifabrikör M. Johansson, övertog firman Hagelin & C:nis konkurslager för 7,000 kronor och började därefter genast att upparbeta denna platsens äldsta järnaffär, vilket till en början blev ganska arbetsamt och krävande, då affären en tid legat i lägervall. Kompanjonen M. Johansson insatte i affären 6,000 kronor, som sedan återbetalades under de första fyra åren, men tog han för övrigt ingen aktiv del uti affären. A. M. Carlsson, som var den ledande kraften för företaget, hade inga pengar att insätta i rörelsen, men tack vare sin goda hälsa, arbetsförmåga och sparsamhet insatte C. ändock det bästa kapitalet, vilket framgår därav, att då M. Johansson i september år 1895 separerade ur firman erhöi han cirka 12,000 kronor för sin andel i affären.

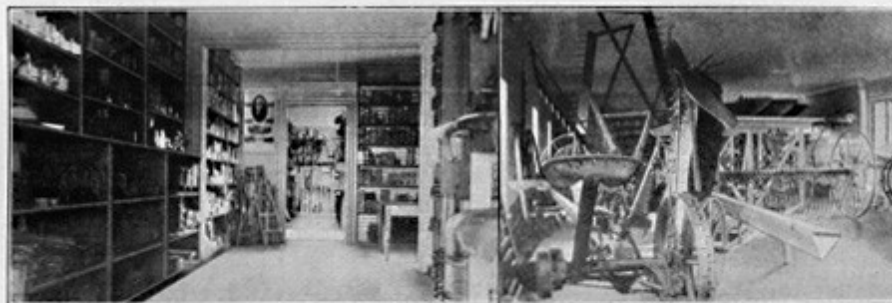
A. M. Carlsson var därefter ensam innehavare av firman intill den 1 januari år 1908, då affären med undantag av fastigheten överlämnades till äldsta sonen, Efr. Karlson, som sedan dess innehar densamma. Efr. Karlson, född år 1876, samt yngre brodern Simon Carlsson, född år 1879, började att vara fadern behjälpliga i affären vid respektive 12 och 13 års ålder. Första tiden var affären inrymd uti den lokal, som nu förhyres av Tranås pappershandel. Då denna affärslokal med tillhörande och i närheten förhyrda små magasin genom rörelsens utveckling visade sig otillräcklig för firman beslöts att uppbygga eget hus för inrymmande av affärs-, lager- och magasinlokaler samt bostadslägenheter, och kunde affären inflytta under eget tak den 1 september år 1902. Denna affärsbyggnad med sammanbyggda lager- och magasinlokaler ansågs på den tiden vara en bland de mest

Exteriör av firmans affärs- och lagerlokaler.

Interiör från affärstokalen

Interiör från lagerrummen och en del av övre magasinlokalen, samt redskapsmagasinet.

ändamålsenligt anordnade järnhandelslokaler i riket och har för den skull många gånger fått tjäna kolleger inom branshen som föredöme.

Delta förtjänstfulla organisationsarbete kan tillskrivas firmans nuvarande chef herr Efr. Karlson, som under sin köpmannatid alltid arbetat för att få allt så ändamålsenligt och tidbesparande som möjligt inom affären.

Under senaste åren har brodern, Simon Carlsson, tagit stor del uti affärsledningen, särskilt beträffande inköp och försäljningar.

Affären kan helt säkert inrangeras bland de mest väl-sorterade affärer i branschen. Firman har egen reparationsverkstad för cyklar och automobiler.

Under ledarna A. M., Efr. och Simon Carlssons outtröttliga arbete har affären under alla åren haft att glädja sig åt en jämn och stadig framgång.

EMIL ERICSSONS EFTR., TRANÅS.

David Sterne.

G. W. Borgh.

DENNA AFFÄR STARTADES ÅR 1906 AV EMIL ERICSSON, SOM INNEHÅDE densamma till den 1 januari år 1914, då den övertogs av dess nuvarande ägare, herrar David Sterne och G. W. Borgh, vilka fortfarande driva firman med försäljning av papper en gross. Av affärens försäljningsartiklar må nämnas skriv- och postpapper från våra förnämsta finpappersbruk, omslagspapper, papperspåsar, bindgarn, kuverter, papeterier av in- och utländska fabrikat samt creppapper och skrivmaterialier av bästa märken, importerade direkt från utlandet. Dessutom bedrivs en rätt omfattande import av hyllremсор samt delvis även av korta varor, varav ständigt ett betydande lager finnes.

Affärens omsättningssumma var första året cirka 100,000 kronor, men har sedan dess stadigt ökat, så att densamma nu är uppe i över en miljon kronor. Varorna avsättas till största delen inom södra och mellersta delarna av Sverige, och delvis även inom Norrland, där firman äger större delen av aktiekapitalet i ett företag inom samma bransch i Östersund, Aktiefolaget Källberg & Sterne.

Chefens kontor.

Affären sysselsätter för närvarande 10 personer.

Herr David Sterne, som har affärens ledning om hand, är född år 1885 och är till börden östgöte. Redan tidigt började han sin affärsbana med kondition innanför disk, till dess han år 1907 erhöll plats som resande hos affärens grundläggare, Emil Ericsson, vilken plats han innehade till år 1914, då han tillsammans med G. W. Borgh övertog densamma. Herr Sterne är dessutom sedan Tranås stadsblivande ledamot i stadsfullmäktige, vars beredningsutskott han även tillhör, och innehar även befattning som styrelseledamot och kassör i Tranås Baptistförsamling samt är tillika styrelseledamot och kassör i Tranås allmänna nykterhetskommitté.

Firmans andre delägare, herr G. W. Borgh, är född i Västergötland år 1869 och inflyttade till Säby år 1892, där han idkat speceri- & diversehandel samt innehåft föreståndaretjänsten å därvarande poststation, Säbydal, till dess han år 1914 ingick i firman Emil Ericssons Eft.

Interiör från kontoret.

TRANÅS JÄRN- OCH BOSÄTTNINGSAFFÄR, TRANÅS.

TRANÅS Järn- och Bosättningsaffär grundades år 1906 av hr Carl Fredrik Johansson, vilken fortfarande är innehavare av firman samt även ägare av den möbelaffär, som sedan år 1915 är inrymd i Tranås sparbanks f. d. lokaler.

Herr Johansson, som är född år 1865 i Blåviks kapellförsamling i Östergöt-

lands län, ägnade sig först åt lantbruk men blev sedan år 1897 delägare och tjänsteman i Tranås Möbelfabriks Aktiebolag, varefter han år 1906 grundade ovan nämnda affär, som i början uteslutande var järnaffär men efter ett par år utvidgades att även omfatta omtalade möbelaffär.

Firman försäljer alla slag av järnvaror såsom lantbruksredskap, järn, spik, stål, plåt, papp, cement, handredskap, husgerådssaker etc. samt enklare och finare möbler av alla slag, sängkläder, Gelle Orgelfabriks orglar och kungl. hovleverantör J. O. Baumgardts, Linköping, pianinon. I parti försäljas även möbelbeslag och möbler. För minutaffären är staden och dess kringliggande landsort förnämsta avsättningsorten, och för partiaffären utgöres kundkretsen av snickerifabriker och möbelaffärer landet runt.

Affären sysselsätter f. n. 7 personer. Firmans prokurist är sedan år 1913 innehavarens son, herr Carl Hugo Carlsson.

Interiör av järnaffären.

DAVID LIND, FARSBO OCH TRANÅS.

I OKTOBER MÅNAD ÅR 1906 GRUNDADE GROSSHANDLARE DAVID LIND speceriaffär i Farsbo i Säby socken. Affären, som är den enda på platsen, var till en början ganska obetydlig men arbetades snart tack vare herr Linds affärsduglighet upp till betydenhet och intar för närvarande en framstående plats inom sin bransch.

Chefens kontor.

Efter några år började herr Lind i Tranås driva spannmåls-, foderämnes- och kolonialvaruaffär engross samt övertog senare tvänne äldre affärer i samma bransch. Affären har under årens lopp utvecklats till stor omfattning och har förvärvat ett mycket gott anseende.

Försäljningen utgöres huvudsakligen av spannmål, gödningsämnen, utsäde, hö, halm, frö, kalk och torvströ, vilka varor försäljas inom norra Småland och södra delarna av Östergötland. Omsättningen uppgår för närvarande till cirka 1 miljon kronor.

Firman sysselsätter 10 personer, därav 2 å kontoret, 4 å lager, 2 i detaljaffären samt tvänne kuskar.

Grosshandlare Lind är född i Säby församling i september månad 1883.

Interiör av kontoret.

Interiör av spannmålslagret.

GOTTFR. CARLSON, TRANÅS.

Grosshandlare Gottfr. Carlson.

DENNA AFFÄR GRUNDADES ÅR 1893 UNDER GANSKA BLYGSAMMA förhållanden av nuvarande innehavaren, grosshandlare Gottfr. Carlson, men har tack vare ägarens affärsduglighet arbetats upp till den största på platsen inom sin bransch. Affären drevs som minutaffär intill år 1914 då den övergick till enbart partiaffär.

Firmans omsättningsvaror utgöras i huvudsak av kolonialvaror, som försäljas inom Tranås stad med omnejd. Omsättningen, som i början endast uppgick till omkring 25,000 kronor, har varit i ständigt stigande och utgör i innevarande stund cirka 1/2 miljon kronor per år.

I affären sysselsättes 5 personer förutom chefen.

Grosshandlare Gottfr. Carlson är född den 20 juli 1867.

A. F. NORDLING, TRANÅS.

A. F. Nordling.

ÅR 1887 STARTADE GROSSHANDLARE A. F. NORDLING EGEN GROSS-handelsrörelse i Tranås, vilken han nu innehaft i över 30 år och fortfarande bedriver.

Firmans avsättningsvaror utgöras av foder-, spannmåls- och gödningsämnen, vilka avsättas inom norra Småland och södra Östergötland och har firman dessutom fasta ombud uti stationssamhällena Frinnaryd och Gripenberg.

Vid affärens skötsel har grosshandlare Nordling även haft god hjälp av sina söner, vilka äro anställda i affären.

Grosshandlare Nordling är född den 22 februari 1844.

